

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

Kolegium expertů k výkonu rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

Podklady na 10. zasedání

6. května 2024, 14:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí k ústnímu projednání

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *B. Ú. proti České republice a Sládková proti České republice*
(vyšetřování GIBS špatného zacházení příslušníky policie)
- b) *V proti České republice*
(úmrtí v psychiatrické nemocnici)

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

- a) *UWE proti České republice*
(rovnost žen a mužů v odměňování a rovné zastoupení žen
v řídicích orgánech obchodních společností)
- b) *ERRC proti České republice*
(sběr etnických dat)

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

B. Ů. proti České republice Sládková proti České republice

Podklad k bodu 2-a jednání Kolegia dne 6. května 2024

1. ZÁVĚRY SOUDU

V rozsudcích ve věcech *B. Ů. proti České republice* (č. 9264/15, 6. října 2022) a *Sládková proti České republice* (č. 15741/15, 10. listopadu 2022) Soud rozhodl, že došlo k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy zakotvujícího zákaz mučení a nelidského a ponižujícího zacházení („špatné zacházení“). K porušení došlo tím, že vnitrostátní orgány náležitě nevyšetřily tvrzení stěžovatelů o špatném zacházení, kterému je měli údajně podrobit policisté, a neumožnily jim zapojit se do šetření událostí v rozsahu nezbytném k ochraně jejich zájmů. Soud především uvedl, že se zdá, že Generální inspekce bezpečnostních sborů („GIBS“) nezahájí vyšetřování, pokud z výsledků šetření vnitřní kontroly policie nevyplyne, že mohl být policistou spáchán trestný čin, a že GIBS sama neprovedla vyšetřovací úkony a ve svých závěrech se opřela o závěry vnitřní kontroly policie. Současně Soud shledal, že stěžovatelé nebyli vyslechnuti, ani poučeni o svých právech oběti namítaného špatného zacházení, nemohli nahlédnout do spisového materiálu, nebyli řádně informováni o postupu a ukončení šetření věci, resp. obdrželi strohou informaci o výsledku šetření.

Anotace i překlady rozsudků naleznete [zde](#) a [zde](#).

2. VÝKON ROZSUDKŮ

Rozsudky poukázaly na širší problém účinného vyšetřování hájitelných tvrzení o špatném zacházení a zapojení obětí do šetření z pohledu článku 3 Úmluvy. Kolegium projednalo zamýšlená, případně již přijatá opatření k nápravě na svém jednání dne 5. září 2023. Zápis a podklady z jednání jsou dostupné [zde](#).

A. CÍLE OBECNÝCH OPATŘENÍ

Cílem obecných opatření by mělo být:

- rozpoznání hájitelného tvrzení o špatném zacházení ze strany policistů (v kontextu použití síly proti osobám, případně ve spojení s verbálním ponižováním) a zajištění vedení účinného vyšetřování nezávislým orgánem; nemělo by v praxi docházet k tomu, aby se nezávislý orgán začal věcí zabývat v pozdějším okamžiku, než vyžaduje judikatura Soudů; šetření by zároveň mělo naplňovat určité minimální kvalitativní požadavky;
- zajištění účinné účasti oběti tvrzeného špatného zacházení na šetření tak, aby byly naplněny požadavky v dílčích aspektech (srozumitelné poučení/informování o právech; možnost nahlédnutí do spisového materiálu; vyslechnutí osoby; možnost činit návrhy na provedení úkonů; informování o průběhu šetření; obdržení odůvodněných závěrů šetření).

B. OPATŘENÍ VE VZTAHU K ŠETŘENÍ PŘÍPADŮ MOŽNÉHO ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ ZE STRANY POLICISTŮ

Z rozsudků vyplývá, že věcná působnost GIBS by neměla být vázána až k okamžiku podezření ze spáchání trestného činu policistou. Judikatura Soudu pracuje s pojmem „hájitelného tvrzení“, že vyvstává rozumné podezření na špatné zacházení, na které by měly navazovat kroky vnitrostátních orgánů. V rámci jednání s GIBS a Úřadem vnitřní kontroly Policejního prezidia („ÚVK“) bylo domluveno, že přistoupí k úpravě interních předpisů se zaměřením na postupy v rámci předprocesní fáze trestního řízení a k přijetí dalších opatření, která zajistí, aby hájitelné tvrzení nebylo dotčenými orgány přehlédnuto, a šetření bylo vedeno nezávislým orgánem.

Aktuální stav přijímání opatření je následující:

- Kancelář vládního zmocněnce („KVZ“) a dotčené orgány¹ v březnu 2024 dokončily materiál s názvem „*Jak vyřizovat upozornění na možné špatné zacházení*“. Jedná se o praktickou pomůcku pro účely snazšího porozumění problematice vyřizování tvrzení o možném špatném zacházení a čemu věnovat pozornost. V pomůcce je především: (i) vymezeno špatné zacházení žádající si šetření GIBS; (ii) situace a okolnosti, se kterými se mohou příslušníci v praxi setkat při řešení upozornění; (iii) vybrané případy z judikatury Soudu; (iv) znaky hájitelného tvrzení; (v) vybrané zásady účinného vyšetřování; a (vi) modelové příklady ohledně použití síly.

Na základě předchozí domluvy GIBS vloží pomůcku na intranet, kde bude k dispozici příslušníkům a zaměstnancům GIBS. ÚVK vloží pomůcku do „Jednotného informačního systému“ a na intranet, kde bude k dispozici příslušníkům policie, resp. útvarům vnitřní kontroly odpovědným za kontrolu činnosti policistů a zaměstnanců policie. ÚVK také informuje o existenci pomůcky ve svém zpravodaji.

- GIBS přislíbila zapracovat problematiku posuzování hájitelného tvrzení a vedení účinného vyšetřování do Nařízení ředitele GIBS č. 47 o plnění úkolů v trestním řízení ze dne 28. prosince 2018. V nařízení se stanoví, že jakmile se GIBS dozví informace, které posoudí jako hájitelné tvrzení o protiprávním použití síly či o verbálním ponižování ze strany policistů, bez zbytečného odkladu prošetří pravdivost informací a provede za tímto účelem účinné šetření k objasnění věci. Mělo by se tak stát v nejbližší době.
- ÚVK zpracoval změnu Pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání (vnitřní kontrolní řád). Pokyn nově obsahuje pojem „hájitelné tvrzení“ [čl. 2 písm. o)], kterým se rozumí tvrzení osoby, že byla vystavena špatnému zacházení během svého omezení na svobodě anebo během omezení svobody pohybu policií (např. použitím síly bez právního důvodu), které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné prostorově i časově a je dostatečně konkrétní a v čase neměnné. Dále se v pokynu stanoví, že vyhodnotí-li pracovník prošetřující upozornění, že obsahuje informace, které lze posoudit jako hájitelné tvrzení o špatném zacházení, je jeho povinností bez zbytečného odkladu písemně informovat GIBS (čl. 29 odst. 4).
- ÚVK také zapracoval obsah rozsudků do základní odborné přípravy (vstupní vzdělávání) pro nové příslušníky policie a do stávajícího systému vzdělávání příslušníků ÚVK, resp. odborů vnitřní kontroly odpovědných za kontrolu činnosti policistů a zaměstnanců policie.
- ÚVK připravuje změny v kartách podání, které jsou součástí informačních systémů policie, aby příslušníci útvarů vnitřní kontroly odpovědní za kontrolu činnosti policistů a zaměstnanců policie mohli snáze rozpoznat, zda se kvalifikované upozornění týká

¹ Nejvyšší státní zastupitelství, GIBS, ÚVK a Kancelář veřejného ochránce práv.

nepřiměřeného použití síly. Zavedení nové podoby karet závisí na provozních a technických postupech Policejního prezidia.

C. OPATŘENÍ VE VZTAHU K ZAPOJENÍ ÚDAJNÉ OBĚTI ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ

Z rozsudků vyplývá, že řádné zapojení oběti do šetření v sobě obsahuje několik dílčích aspektů: (i) poskytnutí informací o jejích právech, zamýšlených opatřeních, potažmo uspokojivých aktuálních informací o stavu šetření; (ii) vyslechnutí oběti; (iii) umožnění přístupu do spisového materiálu, pokud tomu nebrání vážné důvody, a to alespoň po skončení šetření; a (iv) vypracování odůvodněných závěrů šetření, přičemž o výsledku šetření musí být oběť prokazatelně informována.

V rámci jednání s GIBS bylo domluveno, že upraví interní předpisy se zaměřením na postupy v předprocesní fázi a poučení osob. Dále Kancelář veřejného ochránce práv („KVOP“) zpracuje informační leták pro údajné oběti a jejich právní zástupce.

Aktuální stav přijímání opatření je následující:

- GIBS přislíbila zapracovat problematiku zapojení oběti do šetření do Nařízení ředitele GIBS č. 47 o plnění úkolů v trestním řízení ze dne 28. prosince 2018. V rámci šetření bude příslušník GIBS povinen poučit oběť o jejích právech; umožnit oběti seznámit se spisovým materiálem, pokud tomu nebrání vážné důvody; prokazatelně vyrozumět oznamovatele o provedených opatřeních, pokud o to požádá; vyrozumět oběť o ukončení šetření, včetně odůvodnění závěrů – při uložení věci tzv. *ad acta* musí být opatření založeno na odůvodněném základu včetně vypořádání s tvrzeními a navrhovanými důkazy. Mělo by se tak stát v nejbližší době.
- GIBS přislíbila upravit k naplnění poučovací povinnosti stávající vzor „*Základní informace pro oběť trestného činu a dotčenou osobu blízkou*“, který využívá v rámci informačního systému ETŘ. Poučení by mělo obsahovat dílčí aspekty účinného zapojení údajné oběti do šetření. Z textu poučení by osobě mělo být zřejmé, že může využít práv v předprocesní fázi trestního řízení. Zavedení nové podoby upraveného formuláře GIBS a jeho vložení do informačního systému ze strany Policejního prezidia lze předpokládat v řádu měsíců v závislosti na provozních a technických postupech. Informace pro oběť trestného činu a dotčenou osobu blízkou bude rovněž zveřejněna na stránkách GIBS.
- KVOP v současnosti zpracovává informační leták pro oběti a jejich právní zástupce o možnosti obrátit se na GIBS v případech tvrzeného špatného zacházení ze strany policistů a o právech osob v rámci šetření v souladu s judikaturou Soudu a Ústavního soudu. Informační leták bude uveřejněn na internetových stránkách veřejného ochránce práv, GIBS a policie.

D. DALŠÍ AKTIVITY

KVZ pořídila překlad příručky „*Test minimálního stupně závažnosti s ohledem na věc Bouyid proti Belgii*“, kterou zpracovala kancelář Soudu v návaznosti na uvedený případ. V příručce jsou vyloženy závěry Soudu stran uplatnění článku 3 Úmluvy ve vztahu k použití síly proti osobě v moci policie. Překlad příručky bude veřejně dostupný na webových stránkách KVZ: mezisoudy.cz.

E. PROJEDNÁNÍ VÝKONU ROZSUDKŮ VE VÝBORU MINISTRŮ RADY EVROPY

V listopadu 2023 Česká republika předložila Výboru ministrů Rady Evropy společný akční plán k výkonu rozsudků. V něm Výbor informovala o výsledcích dosavadních jednání, přijatých opatřeních a

plánu přijetí dalších obecných opatření k nápravě. K dispozici je [zde](#). Další zprávu o naplňování naplánovaných opatření, má Česká republika předložit do konce července 2024.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

V proti České republice

Podklad k bodu 2-b jednání Kolegia dne 6. května 2024

1. ZÁVĚRY SOUDU

Ve věci *V proti České republice* (č. 26074/18, rozsudek ze dne 7. prosince 2023) dospěl Soud k závěru o porušení hmotněprávní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy, a to v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace personálem nemocnice. Soud mj. poukázal na to, že personál nemocnice vůči pacientovi nepoužil deeskalační techniky a neinformoval policisty dostatečně o jeho zdravotním stavu. Dále také upozornil, že policisté zaklekli pacienta do polohy na břicho, která obecně obnáší riziko poziční asfyxie; navíc tato poloha snížila riziko, že pacient bude i nadále ohrožovat své okolí; vzniká tedy otázka, zda bylo v této chvíli použití taseru nezbytné. Soud zdůraznil, že psychiatrická zařízení by měla být přiměřeně vybavena a disponovat dostatečně početným personálem, aby agresivní pacienti dokázala zvládat vlastními silami a aby bylo přivolání policie pouze krajním opatřením. V obecné rovině České republiky vytkl především to, že policisté neprocházejí zvláštním školením pro zacházení s osobami trpícími duševní poruchou a neexistuje ani metodický pokyn upravující koordinaci postupu policistů zasahujících v nemocničním prostředí a zdravotnického personálu.

Dále Soud jednomyslně rozhodl o porušení procesní složky článku 2 Úmluvy. Uvedl, že vyšetřování události sice bylo dostatečně rychlé a vedlo ke shromáždění značného množství důkazů, přesto ho však nelze hodnotit jako účinné. Zasahující policisté totiž nebyli ihned po incidentu izolováni a vyslechnuti, aby se tak zabránilo možné koluzi; místo toho jejich výslech proběhl až o několik týdnů později. Výsledky policistů navíc proběhly pouze formálním způsobem a vyšetřování bylo vedeno poměrně úzce, jelikož se nezaměřilo na to, jaké informace byly během zásahu sdíleny mezi policisty a personálem nemocnice, ani na otázku možného spolupůsobení taseru a sedativ.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZSUDKU

A. ÚVODNÍ POZNÁMKY

Česká republika je povinna do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 7. září 2024, předložit Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku.

Podobu vhodných obecných opatření k nápravě Kancelář vládního zmocněnce („KVZ“) po úvodní analýze rozsudku konzultovala s dotčenými orgány: Ministerstvem zdravotnictví („MZ“), Policejním prezídiem („PP“), Ministerstvem vnitra („MV“), Generální inspekcí bezpečnostních sborů („GIBS“), Nejvyšším státním zastupitelstvím („NSZ“) a Kanceláří veřejného ochránce práv („KVOP“). Uskutečnilo se několik osobních jednání se zástupci těchto orgánů a navazujících písemných konzultací, ze kterých vyplynula již přijatá nebo v úvahu přicházející níže uvedená obecná opatření.

B. PUBLIKACE ROZSUDKU A JEHO ŠÍŘENÍ V RÁMCI DOTČENÝCH ORGÁNŮ

Překlad rozsudku a jeho anotace v českém znění byly zaslány výše zmíněným dotčeným orgánům, jakož i Ústavnímu soudu, Vrchnímu státnímu zastupitelství v Olomouci, Krajskému státnímu zastupitelství v Ostravě (pobočka v Olomouci), Krajskému ředitelství Policie Olomouckého kraje, Krajskému úřadu Olomouckého kraje a Fakultní nemocnici Olomouc.

Anotace rozsudku byla rovněž zveřejněna v databázi judikatury Soudu v českém jazyce a bude publikována ve Zpravodaji KVZ č. 2/2024.

V prosinci 2023 PP vydalo stanovisko, kterým předává závěry rozsudku dovnitř policejního sboru.

V rámci GIBS byli rovněž v prosinci 2023 všichni vedoucí příslušníci s rozsudkem obeznámeni. V březnu 2024 byly na poradě vedení za účasti vedoucích příslušníků na úseku náměstka pro trestní řízení projednány závěry a opatření přijatá k tomuto rozsudku.

C. OPATŘENÍ PŘIJATÁ FAKULTNÍ NEMOCNICÍ OLOMOUC

Fakultní nemocnice Olomouc, kde se předmětný incident v roce 2015 odehrál, přijala v mezidobí následující opatření pro prevenci obdobných událostí:

- **rekonstrukce prostor sloužících pro léčbu akutních pacientů** s důrazem na zvýšení bezpečnosti pro pacienty i personál (zavedení efektivnějšího kamerového systému, odstranění rizikových stavebních prvků, ukotvení lůžka k podlaze, regulace osvětlení, umožnění přístupu na zahradu, vytvoření místnosti pro cvičení);
- **školení zaměstnanců**, a to jak lékařského i nelékařského zdravotnického personálu, tak pracovníků ostrahy v oblasti prevence a zvládnání rizikového chování pacientů; všichni zaměstnanci kliniky psychiatrie se periodicky účastní intenzivního školení v deeskalačních technikách; zaměstnanci jsou rovněž vysíláni na školení, stáže a konference týkající se deeskalace i mimo nemocnici;
- **navýšení počtu personálu**, zejména mužů na akutním oddělení;
- **vytvoření krizového plánu a standardu (protokolu)** pro řešení konfliktních situací s pacienty.

D. OPATŘENÍ SPADAJÍCÍ DO GESCE MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ

1. Sběr a vyhodnocování dat o přivolání policie do psychiatrických zařízení

Soud v rozsudku zdůrazňuje, že není nic neobvyklého na tom, že osoby hospitalizované na akutním oddělení psychiatrické kliniky jsou rozrušené či jednájí násilně; psychiatrická zařízení tedy musí být pro tyto situace přiměřeně vybavena a disponovat dostatečně početným personálem, aby bylo přivolání policie pouze **krajním opatřením** (§ 100 rozsudku).

Z jednání KVZ se zástupci MZ v této souvislosti vyplynulo, že se jeví jako žádoucí, aby stát získával a vyhodnocoval **informace o tom, jak často jednotlivá psychiatrická zařízení přistupují k přivolání policie** v situaci, kdy personál vlastními silami nedokáže zvládnout agresivního pacienta. Tento sběr dat umožní jejich analýzu a následné srovnání jednotlivých zařízení. V případě, že některá zařízení budou vykazovat výrazně vyšší počet policejních zásahů, MZ se bude moct zabývat příčinami této situace a hledat způsoby jejího řešení. Umožní mu to tedy zejména poskytnout **zacílenou pomoc a podporu** příslušnému zařízení, aby násilné pacienty bylo schopno zvládat bez přivolání policie, a to např.

investicemi do materiálně-technického vybavení zařízení či pomocí při školení personálu v deeskaláčnících technikách.

Dle [Metodiky sledování nežádoucích událostí ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče](#) v kombinaci s vyhláškou č. 373/2017 Sb., o programu statistických zjišťování, MZ za účelem sledování nežádoucích událostí na úrovni jednotlivých poskytovatelů zdravotních služeb zajišťuje prostřednictvím Ústavu zdravotnických informací a statistiky („ÚZIS“) sběr dat v tzv. **Systému hlášení nežádoucích událostí** („SHNU“). Zapojení do SHNU je pro všechny poskytovatele lůžkové zdravotní péče v ČR povinné; jedná se o předávání dat s periodicitou jednou ročně.

Ve smyslu stávajícího znění metodiky jsou obligatorně nahlašovanými nežádoucími událostmi pád a dekubitus. Zástupci MZ na jednání s KVZ vyjádřili ochotu k **zavedení další kategorie obligatorně nahlašovaných nežádoucích událostí** do SHNU, a to **přivolání policie do zařízení lůžkové péče**. Na tomto jednání byly rovněž diskutovány následující modality uvedené úpravy:

- jednalo by se o přivolání státní i obecní policie, případně i nemocniční bezpečnostní služby;
- tato povinnost by se vztahovala buď na všechna zařízení lůžkové péče, nebo jen na zařízení poskytující lůžkovou psychiatrickou péči; pokud by došlo k zavedení první možnosti, bude potřeba systém sběru dat nastavit tak, aby z něj následně bylo možné vyčlenit data týkající se pouze psychiatrických zařízení;
- rovněž bude nutné systém upravit tak, aby se sice jednalo o údaje v anonymizované podobě, ale aby bylo možné identifikovat data ve vztahu ke každému zařízení, což následně umožní jejich srovnání (v současné době ÚZIS poskytuje pro MZ jen agregované údaje).

2. Školení zdravotníků v oblasti deeskalace a bezpečného používání omezovacích prostředků

Soud v rozsudku poukazuje na potřebu používat v psychiatrických zařízeních alternativní prostředky pro zvládnání potenciálně nebezpečných pacientů, včetně deeskaláčních technik (§ 95 rozsudku).

Pro výkon rozsudku je proto relevantní také **vzdělávání lékařského i nelékařského psychiatrického personálu** za účelem prevence a zvládnání rizikového chování pacientů, včetně deeskaláčních technik či bezpečného používání omezovacích prostředků.

MZ již v této oblasti zorganizovalo několik seminářů, jejichž účelem bylo přiblížení [modelu Safe-wards](#) – zahraničního modelu pro předcházení konfliktům na psychiatrických odděleních – profesionálům z České republiky.

MZ rovněž připravilo projekt *Rozvoj akutní psychiatrické péče*, jehož obsahem bude mj. vzdělávání zdravotnického personálu za účelem zajištění bezpečného prostředí na odděleních psychiatrické péče, včetně deeskaláčních technik. Projekt je nyní ve fázi schvalování a jeho realizace je plánována od srpna 2024 na 36 měsíců.

V rámci Centra pro rozvoj péče o duševní zdraví probíhá od roku 2022 [projekt](#) financovaný z Norských fondů; jedním z jeho hlavních výstupů je vytvoření kurzu pro zdravotnické pracovníky v deeskaláčních technikách. Tento kurz byl v roce 2023 pilotně testován za účasti šesti nemocnic a v roce 2024 byl postoupen k projednání akreditační komisi MZ. Půjde o první ucelený kurz v ČR zaměřený na deeskalace určený zejména pro pracovníky psychiatrických nemocnic.

[Vzdělávací program pro psychiatrické sestry](#) ve verzi z dubna 2020 již do povinné části učebních osnov zařazuje i způsoby prevence problematického chování u pacientů, specifika deeskalace a tvorbu deeskaláčních plánů.

Zástupci MZ na jednání s KVZ uvedli, že zváží, jaká další opatření by MZ mohlo přijmout k podpoře vstupního i průběžného vzdělávání zdravotnického personálu v této oblasti.

E. MEZIREZORTNÍ OPATŘENÍ – KOORDINACE POSTUPU POLICISTŮ A ZDRAVOTNÍKŮ

Soud v rozsudku upozorňuje na to, že v České republice zatím existuje žádný předpis ani metodický pokyn upravující **koordinaci postupu policistů a zdravotníků při společném zásahu** (§ 108 rozsudku).

Z jednání KVZ se zástupci MZ, PP a MV vypsulo, že taková koordinace přichází do úvahy ve třech typech situací:

- *zaprvé*, zdravotníci přivolají policii do nemocnice ke zvládnutí agresivního pacienta (tak jako v předmětné věci);
- *zadruhé*, zdravotníci přivolají policii do terénu, aby jim asistovala u převozu agresivní osoby do nemocnice;
- *zatřetí*, policisté zasahují v terénu vůči excitované osobě a přivolají zdravotníky, aby ji převzela na psychiatrii.

Zástupci všech výše zmíněných orgánů přitom uvedli, že by uvítali **vypracování metodiky, která by vymezila pravidla pro postupy v uvedených situacích**, zejména vzájemnou výměnu informací mezi policisty a zdravotníky, dělbu rolí, předávání vedení akce a respektování povinné mlčenlivosti zdravotníků.

Na těchto jednáních dále došlo ke shodě v tom, že bude vhodné, aby pro vytvoření předmětné metodiky vznikla **mezirezortní pracovní skupina**, jejíž členy budou zástupci MZ, PP a profesních zdravotnických organizací, a to zejména Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Psychiatrické sekce České asociace sester a Asociace zdravotnických záchranných služeb.

F. OPATŘENÍ SPADAJÍCÍ DO GESCE POLICEJNÍHO PREZIDIA A MINISTERSTVA VNITRA

1. Výcvik policistů pro postup vůči osobám v excitovaném deliriu

Soud se v rozsudku pozastavil nad tím, že policisté v České republice neabsolvují speciální školení pro zacházení s duševně narušenými osobami, byť takový požadavek plyne z jeho předchozí judikatury, která poukazuje na to, že bez speciálního výcviku mají zásahy proti osobám s duševní poruchou mnohem menší šanci na úspěch: taková osoba totiž – především pokud si právě prochází psychotickou atakou s bludy – není sto pochopit, kdo jsou policisté a co od ní chtějí, ani si nedokáže uvědomit dosah svého jednání a kontrolovat jej (§ 107 rozsudku).

KVZ za účelem implementace této části rozsudku provedla rešerši zahraničních úprav, z níž vypsulo, že některé státy v dané oblasti vycházejí z konceptu tzv. **syndromu excitovaného deliria**, které je obvykle způsobeno atakou duševní nemoci nebo intoxikací. Projevuje se hlavně vysokou rozrušeností, ztrátou kontaktu s realitou (bludy, halucinace), zrychleným dechem, zvýšenou tělesnou teplotou, necitlivostí vůči bolesti, nadstandardní fyzickou silou a sebepoškozováním, případně agresivním jednáním vůči okolí, které ale není specificky zaměřeno vůči konkrétní osobě či předmětu. Osoba v tomto stavu obvykle není schopna vést racionální dialog s policisty, ani chápat či plnit jejich pokyny. Zároveň u ní vzhledem k enormně zrychlené srdeční činnosti může existovat zvýšené riziko náhlého úmrtí. To se může redukovat, pokud policie tento stav včas identifikuje a zvolí vhodný postup. Optimální je situaci uklidnit a deeskalovat, pokud to okolnosti umožňují, a zároveň zajistit přivolání zdravotnické záchranné služby, která dotyčné osobě zpravidla aplikuje sedativa a zajistí její odvoz do zdravotnického zařízení (pokud se tam už nenachází, tak jako v předmětné věci).¹

¹ Viz např. [akční zprávu](#) belgické vlády k výkonu rozhodnutí Soudu o smírném urovnání ve věci *Kaya proti Belgii* (stížnost č. 59856/18, rozhodnutí ze dne 12. září 2019).

KVZ zorganizovala jednání s PP za účasti představitele české psychiatrické obce. Zástupci PP na tomto jednání vyjádřili zájem o **dobání odborných podkladů od Psychiatrické společnosti ČLS JEP**, které vysvětlí, jak mohou policisté rozpoznat osobu v excitovaném deliriu a jak vůči takové osobě postupovat, a to včetně deeskalačních technik. Na základě tohoto materiálu pak bude příslušnými útvary PP vypracována **metodika pro postup policie vůči osobám v excitovaném deliriu**. Ta se následně promítne do **vzdělávacích programů pro vstupní i průběžné školení policistů**. Odborníci z lékařského prostředí by se přitom mohli i přímo podílet na tvorbě instruktážních videí na toto téma; videa pak budou zařazena do elektronického vzdělávacího systému *ePolis*, který je dostupný všem policistům z jejich pracovní stanice, a to kdykoli.

2. Poziční asfyxie

Soud v rozsudku konstatuje, že policisté zaklekli pacienta do polohy na břicho (nazývané též pronáční poloha), která obecně obnáší riziko poziční asfyxie z důvodu tlaku aplikovaného na krk; zároveň tato poloha znemožňuje pozorovat, zda daná osoba skutečně dýchá (§ 97 rozsudku).

Zástupci PP v této souvislosti informovali o vydání **Metodického doporučení ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy č. 1 ze dne 7. června 2022 k poziční asfyxii**. Dle tohoto doporučení má docházet ke znehybnění osoby klekem optimálně na jejich bedrech a lopatce, a to po dobu nezbytně nutnou; pouze za výjimečných okolností i na zádech či hrudníku. Policista se má snažit s osobou komunikovat a ihned reagovat na oznámení, že nemůže dýchat. Rovněž má sledovat zdravotní stav osoby, zejména jakékoliv projevy pocitu nedostatku vzduchu či příznaky poruchy vědomí. Doporučení dále uvádí, že osoba, která leží na břicho se spoutanýma rukama za zády, je vystavena riziku poziční asfyxie, tedy zadušení vlastní vahou. Policista nemá nechat spoutanou osobu ležet na břicho; co nejdříve ji má převalit na bok nebo posadit, případně postavit. Osobu nelze nechávat bez dozoru a je nutno pozorně sledovat její zdravotní stav. Závěrem doporučení upozorňuje, že následky asfyxie se mohou projevit až po několika minutách či desítkách minut, a proto je nezbytné zdravotní stav osoby pečlivě sledovat a při jeho změně okamžitě volat zdravotnickou záchrannou službu.

Na základě tohoto doporučení došlo k postupnému proškolení všech instruktorů služební přípravy na jednotlivých krajských ředitelstvích policie a tito instruktoři dále školí jednotlivé policisty v rámci běžné služební přípravy. Zároveň bylo k poziční asfyxii vypracováno instruktážní video pro výše zmíněný elektronický vzdělávací systém *ePolis*.

3. Použití taseru

Soud v rozsudku poukazuje na ustanovení § 58 odst. 1 zákona o policii, dle něhož nesmí policista použít taser při zákroku proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let, vyjma případů, kdy útok takové osoby bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví policisty anebo jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak. Dle Soudu tato úprava nereflektuje zdravotní rizika spojená s použitím taseru a zejména **neobsahuje speciální ustanovení pro osoby s duševní poruchou, nebo obecněji pro hospitalizované pacienty, kterým byla s velkou pravděpodobností podána medikace**. Tyto osoby nejsou zmíněny mezi zranitelnými osobami v § 58 odst. 1 zákona o policii, ani v žádném interním policejním předpisu (§ 103–104 rozsudku).

Na jednání se zástupci PP a MV oba tyto orgány shodně uvedly, že za účelem implementace zmíněné části rozsudku není nutné novelizovat zákon o policii, ale postačí sjednotit výklad ustanovení § 58 odst. 1 a promítnout tuto interpretaci do výcviku a vzdělávání policistů. Zástupce MV konkrétně navrhl, že **odbor bezpečnostní politiky MV vydá výkladové stanovisko k ustanovení k § 58 odst. 1 zákona o policii**, dle něhož se „osobou se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou“ rozumí i **osoba se zjevnou duševní poruchou a hospitalizovaná osoba**.

Diskuse s PP o tom, jak bude tento případný nový výklad reflektován v policejních metodikách a vzdělávacích programech policistů, bude nadále pokračovat.

Pro účely následného posouzení nezbytnosti a přiměřenosti použití taseru může být relevantní i **kamerový záznam** zásahu, který v projednávané věci chyběl. Zástupci PP v této souvislosti informovali, že v současné době policie využívá celkem 857 kusů taseru, z nichž 782 kusů představuje modernější typ X26P, který je schopný nést kameru. Pokud je tento typ taseru osazen funkční kamerou, ta se jeho zapnutím automaticky spustí a nahrává celý zákrok, aniž by bylo možné ji vypnout či záznam zpětně vymazat. Z kvalifikovaného odhadu PP nicméně plyne, že aktuálně kamerami disponuje pouze menší část taserů. Zároveň v současnosti policie používá více než 5 000 kusů osobních minikamer, které jsou policisté dle interních předpisů při každém zásahu povinni používat, a to včetně zásahu s použitím taseru.

G. OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉHO VYŠETŘOVÁNÍ

V rámci procesního aspektu článku 2 Úmluvy Soud v rozsudku upozornil *zprvu* na to, že GIBS ihned po incidentu neizolovala a nevyslechla zasahující policisty, což by zabránilo možné koluzi; ve skutečnosti byli policisté vyslechnuti až po 20 dnech, resp. jednom měsíci. Policisté sice hned v den zákroku vyplnili formulář úředního záznamu o použití donucovacích prostředků, Soud ale sdílel názor tehdejší české veřejné ochránkyně práv, že tyto formuláře jsou velmi stručné a jen stěží lze na jejich základě posoudit přiměřenost použití daných donucovacích prostředků (§ 123 rozsudku).

Tyto závěry jsou součástí již ustálené judikatury Soudu, dle níž i v situaci, kdy neexistují jakékoliv důkazy o koluzi policistů, už samotná skutečnost, že nebyla přijata žádná opatření za účelem eliminace rizika takové koluze, představuje podstatný nedostatek ve vedení vyšetřování (*Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku*, č. 52391/99, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2007, § 330). Zejména v případech, kde došlo k **úmrťi** osoby při policejním zásahu, Soud vyžaduje, aby vyšetřovací orgán izoloval a vyslechl příslušné policisty **ihned** po incidentu (*Nika proti Albánii*, č. 1049/17, rozsudek ze dne 14. listopadu 2023, § 112; *Muradyan proti Arménii*, č. 11275/07, rozsudek ze dne 24. listopadu 2016, § 139). I prodleva v délce šesti hodin v realizaci tohoto kroku vedla Soud ke shledání porušení Úmluvy (*Jaloud proti Nizozemsku*, č. 47708/08, rozsudek velkého senátu ze dne 20. listopadu 2014, § 207).

Zadruhé Soud v předmětné věci poukázal na to, že výsledky zasahujících policistů proběhly toliko formálním způsobem, kdy tito měli pouze popsat průběh incidentu a bylo jim položeno velmi málo otázek, které se navíc netýkaly donucovacích prostředků použitých během zásahu (§ 123 rozsudku).

A nakonec *zatřetí* Soud konstatoval, že byť bylo ve věci shromážděno množství důkazů, vyšetřování bylo vedeno poměrně úzce; zejména se nezaměřilo na to, jaké informace byly během zásahu sdíleny mezi policisty a personálem nemocnice, a znalci nebyli dotázáni na možnou interakci mezi medicínou podanou pacientovi (před zásahem i po něm) a použitím taseru (§ 124 rozsudku).

Zástupci PP v této souvislosti uvedli, že dojde-li k úmrťi osoby při policejním zásahu, operační středisko policie neprodleně informuje operační středisko GIBS.

Zástupci GIBS tuto praxi potvrdili a doplnili, že operační středisko GIBS v takovém případě vyznamává dosahového pracovníka GIBS v příslušném regionu, který zahrnuje dva kraje. V případě úmrťi osoby při policejním zásahu je dosahový pracovník povinen vyjet na místo události. V praxi se obvykle na místo dostaví s několikahodinovým odstupem od zákroku a ve většině případů z poslední doby se zde zakročující policisté už nenachází. Zákon přitom nepřiznává GIBS ani jinému subjektu žádné oprávnění, na jehož základě by bylo možné zajistit, aby nedošlo ke koluzi zasahujících policistů před příjezdem GIBS na místo či před jejich následným výsledkem. Za tímto účelem lze dle názoru GIBS zvážit i zavedení podrobnější verze policejního formuláře úředního záznamu o použití donucovacích prostředků.

V této souvislosti by **zástupci GIBS uvítali konání kulatého stolu s PP**, jehož cílem by bylo **vyjasnění praktického procesního postupu a případné úpravy interních předpisů v uvedených situacích**, a to hlavně s cílem maximální možné prevence koluze. O účast na tomto kulatém stole projevilo zájem i NSZ.

Zástupci GIBS dále informovali, že další dvě výše zmíněné výtky Soudu v této oblasti, týkající se způsobu vedení výslechu policistů a vymezení předmětu a rozsahu vyšetřování, byly již prodiskutovány na poradách vedení i poradách jednotlivých oddělení GIBS. Nadto GIBS k těmto otázkám zamýšlí pořádat pravidelná školení.

KVZ v neposlední řadě plánuje vypracovat příručku o judikatuře Soudu k požadavku důkladnosti účinného vyšetřování, jejímž obsahem by byl přehled nejčastěji vytýkaných nedostatků vyšetřování, které v minulosti vedly Soud k závěru o porušení Úmluvy. GIBS tuto iniciativu uvítala a uvedla, že příručka nalezne v praxi uplatnění.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

University Women of Europe (UWE) proti České republice

Podklad k bodu 3-a jednání Kolegia dne 6. května 2024

1. RÁMEC PRO IMPLEMENTACI ROZHODNUTÍ UWE PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Dne 5. prosince 2019 rozhodl Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“ nebo „EVSP“) ve věci kolektivní stížnosti č. 128/2016 – *University Women of Europe (UWE) proti České republice*.

Celý text rozhodnutí v českém jazyce je k dispozici [zde](#), anotace rozhodnutí [zde](#).

Výbor ministrů Rady Evropy dohlížející spolu s EVSP na implementaci rozhodnutí EVSP přijal ve své rezoluci ze dne 17. března 2021 doporučení pro Českou republiku k výkonu rozhodnutí. Doporučení jsou k dispozici [zde](#).

Na základě rozhodnutí EVSP a doporučení Výboru ministrů lze shrnout, že Česká republika by se při výkonu rozhodnutí Výboru měla zaměřit na následující 3 oblasti:

- a) **Zajištění transparentnosti odměňování a umožnění srovnávání pracovních míst.** Tento požadavek spočívá v:
 - zajištění dostupnosti informací o srovnatelných pracovních místech a úrovních odměňování, které by potenciálním obětem mzdové diskriminace zjednodušily možnost obrátit se na soud; a
 - zakotvení povinnosti zaměstnavatelů pravidelně informovat o výši mezd a poskytovat údaje rozčleněné podle pohlaví.
- b) Dosažení dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí žen a mužů v oblasti rovného odměňování čili **snížení míry *gender pay gap* („GPG“)** (průměrného rozdílu ve výdělcích žen a mužů).
- c) **Zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností.**

2. PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ K IMPLEMENTACI ROZHODNUTÍ

A. TRANSPARENTNOST ODMĚŇOVÁNÍ, MOŽNOST SROVNÁVAT PRACOVNÍ MÍSTA

A DOSAŽENÍ DOSTATEČNÉHO MĚŘITELNÉHO POKROKU V PODPOŘE ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ V OBLASTI ODMĚŇOVÁNÍ

a) Aktuální vývoj GPG

Výše GPG za rok 2022 se vrátila na úroveň podobnou úrovni před pandemií covid-19, a to 17,8 %. Je proto zřejmé, že nerovné odměňování je v České republice pokračujícím problémem. Odborná veřejnost navíc upozorňuje, že v oblasti rovnosti žen a mužů na trhu práce přetrvává problém rozdílů v odměňování žen a mužů působících na stejné pozici. Česká republika tak musí nerovnostem v odměňování žen a mužů věnovat nadále velkou pozornost.

b) Směrnice o transparentnosti odměňování

I. Obsah směrnice

Cílem [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2023/970 ze dne 10. května 2023, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování](#) („směrnice o transparentnosti odměňování“) je řešit přetrvávající nedostatečné prosazování práva na stejnou odměnu mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci (čl. 157 SFEU). Tohoto cíle má být dosaženo zavedením souboru závazných opatření v oblasti transparentnosti odměňování a posílením vynucovacího mechanismu. Směrnice tedy neřeší všechny příčiny rozdílů v odměňování žen a mužů, ale zaměřuje se jen na nerovné odměňování pracovníků a pracovník vykonávajících stejnou práci či práci stejné hodnoty, kde hlavní příčinu spatřuje v absenci vodítek pro určení hodnoty práce a také v netransparentnosti odměňování. Směrnice vstoupila v platnost dne 6. června 2023. Transpoziční lhůta směrnice činí 3 roky.

II. Příprava transpozice směrnice

Gesci nad transpozicí směrnice převzalo v červnu 2023 Ministerstva práce a sociálních věcí od Úřadu vlády, který byl gestorem během jejího vyjednávání. Ke změně gestora došlo, jelikož transpozice směrnice zasáhne především do právních předpisů v gesci MPSV, zejména do zákoníku práce. Konkrétně byla gesce v rámci MPSV přidělena Sekci rodinné politiky a sociálních služeb, projektu Rovná odměna, však nad rámec jeho projektových aktivit a bez personálního posílení. V září 2023 proběhlo jednání spolugestorů MPSV a Úřadu vlády a v rámci MPSV započaly práce na přípravě transpozice. Následně proběhla korespondence mezi vedením MPSV a zmocněnkyní vlády pro lidská práva o gesci nad transpozicí směrnice. MPSV mělo zato, že zmocněnkyně vlády pro lidská práva by měla být předkladatelkou novely, jelikož směrnice zasáhne předpisy v gesci Úřadu vlády (antidiskriminační zákon, zákon o veřejném ochránci práv) a její transpozice představuje citlivý úkol, který zasahuje do podnikatelského prostředí, parametrů trhu práce, rovnosti žen a mužů a v neposlední řadě do sociálně-kulturních návyků české společnosti. Zmocněnkyně se předkladatelkou novely stát odmítla z důvodu, že primárním nosičem novely budou pracovněprávní předpisy a dílčí novely antidiskriminačního zákona, zákona o veřejném ochránci práv a procesních předpisů, jejichž přípravu přislíbil Úřad vlády koordinovat, by měly být toliko její součástí.

V dubnu 2024 jednali zástupci KVZ jak se zástupci vedení MPSV, tak s ministrem práce a sociálních věcí Marianem Jurečkou. Vrchní ředitelky informovaly o aktivitách projektu [Rovná odměna](#), který postupně připravuje český trh práce na transpozici směrnice. Zmínily, že reportovací povinnost velkých společností o výši GPG podle směrnice by mělo usnadnit již připravované jednotné měsíční hlášení firem o mzdách. Uvedly, že je rovněž připravován volně dostupný nástroj pro posuzování práce stejné hodnoty. Společnosti mají díky Rovné odměně již dnes možnosti využít analytický nástroj LOGIB umožňující odhalit nerovné odměňování.

Na schůzce s ministrem vládní zmocněnec uvedl, že v souladu se Strategií rovnosti žen a mužů 2021–2030 i Akčním plánem rovného odměňování informovala Česká republika EVSP, že do konce roku 2023 by měl být předložen návrh novely, který zakotví nicotnost doložek mlčenlivosti o výši mzdy a povinnost zaměstnavatelů zveřejňovat v inzerci rozpětí nástupní mzdy. Připomněl, že záměr v brzké době přistoupit k přednostní realizaci zmíněných opatření přislíbil ministr práce a sociálních věcí na společné schůzce s vládním zmocněncem a zmocněnkyní vlády pro lidská práva dne 17. srpna 2023. Ministr Jurečka uvedl, že sociální partneři (zaměstnavatelé) identifikovali při jednáních o flexibilní novele zákoníku práce, do níž měla být opatření zahrnuta, nejasnosti v požadavcích směrnice ohledně zveřejňování nástupní mzdy v inzerci a vyjádřili názor, že je třeba tato opatření řešit společně s dalšími opatřeními ve směrnici. V důsledku toho MPSV tato opatření z flexibilní novely zákoníku práce, která

by měla být do konce dubna vložena do mezirezortního připomínkového řízení, vypustilo. Ministr dále připustil, že není pravděpodobné, že by se transpozice směrnice stihla do voleb do Poslanecké sněmovny v říjnu 2025. Po apelu vládního zmocněnce na potřebu dosažení určitého pokroku, o kterém bude Česká republika moci informovat ve své zprávě pro EVSP v příštím roce, přislíbil ministr Jurečka projednat tato opatření na jednání sociální K5 a informovat KVZ o výsledku jednání za 1–2 měsíce.

Dne 25. dubna 2024 se uskutečnilo k transpozici směrnice v návaznosti na komunikaci mezi ÚV a MPSV jednání expertní mezirezortní pracovní skupiny vedené Úřadem vlády, jejímiž členy jsou zástupci MPSV, ÚV, MSp, MMR, KVOP, Státní úřad inspekce práce, MV a ČSÚ. Jednání bylo věnováno úvodní prezentaci MPSV k základním koncepčním otázkám transpozice, diskuzi o tom, jaké zákony bude třeba v souvislosti s transpozicí novelizovat, a článku 29 směrnice, který zakotvuje monitorovací orgány. Úřad vlády navrhl MPSV možnost, že by se tato pracovní skupina stala širší platformou pro transpozici směrnice, nejen pracovní skupinou řešící působnost orgánu pro rovné zacházení a předpisů v gesci Ministerstva spravedlnosti, jak bylo plánováno původně. MPSV přislíbilo formu svého zapojení na této skupině v brzké době vyjasnit.

c) Strategie pro rovnost žen a mužů 2021-2030 (Úřad vlády)

Řadu opatření k posílení transparentnosti odměňování obsahuje Strategie pro rovnost žen a mužů 2021–2030 („Strategie“), která byla zpracována Odborem rovnosti žen a mužů Úřadu vlády. Celý text Strategie, jejíž přílohou je úkolová část s konkrétními opatřeními, je k dispozici [zde](#).

V roce 2023 byla zahájena aktualizace Strategie, do níž se zapojily rezorty, akademie, neziskový sektor, byznys i široká veřejnost. Během podzimu 2023 proběhly nad specifickými cíli i návrhy jednotlivých opatření expertní kulaté stoly. Dne 8. dubna 2024 byl aktualizovaný dokument představen Radě vlády pro rovnost žen a mužů; návrh je nyní připomínkován v rámci Úřadu vlády a v červnu 2024 by měl být vloženo do mezirezortního připomínkového řízení. Je zásadní, aby v něm zůstala zachována klíčová navrhovaná opatření.

Zajištění vyšší platové transparentnosti se nejvíce dotýkají následující nově navrhovaná či upravená opatření ve Strategii.:

Kapitola 1: Práce a péče:

Upravená opatření:

Opatření 3.2.3 Zavést povinnost zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy/platu

Opatření 3.2.4 Stanovit nicotnost právního jednání spočívajícího ve sjednání doložky mlčenlivosti, v níž se zaměstnanci a zaměstnankyně zavazují k mlčenlivosti o své mzdě/platu

- Termín obou opatření posunut o rok na 31. 12. 2024

Nově navrhovaná opatření:

Opatření 3.2.7 Zavést povinnost zaměstnavatelů s 50 a více zaměstnanci disponovat mzdovým předpisem v psané formě

Opatření 3.2.8 Vytvořit IT nástroj pro zaměstnavatele – metodiku posouzení hodnoty prací s cílem identifikovat stejnou práci a práci stejné hodnoty

Opatření 3.2.9 Umožnit obsahové a technické rozšíření databáze ISP/ISPV či jiné obdobné databáze tak, aby bylo možné sbírat povinná data vyplývající z článku 9 Směrnice o transparentnosti odměňování

Opatření 3.2.10 Provádět analýzy rovného odměňování na ministerstvech prostřednictvím české verze nástroje Logib

d) Akční plán rovného odměňování (MPSV)

S realizací některých výše uvedených i dalších opatření směřujících ke zvýšení platové transparentnosti a snižování nerovného odměňování počítá rovněž [Akční plán rovného odměňování žen a mužů 2023-2026 \(„Akční plán“\)](#), který byl vládou schválen dne 21. prosince 2022.

Je nezbytné, aby byl tento plán dotčenými subjekty naplňován. Již v tuto chvíli dochází k prodlení v plnění některých úkolů, například u vytvoření metodiky pro posuzování a porovnání hodnoty práce, stejné práce a práce stejné hodnoty (opatření 2.5.1.), či již zmíněných opatření v podobě rozšíření informační povinnosti zaměstnavatele vůči uchazečům ohledně výše mzdy (1.2.3.) a stanovení nicotnosti právního jednání spočívajícího ve sjednání doložky mlčenlivosti (1.3.1.), která měla být hotova do konce roku 2023.

B. ZAJIŠTĚNÍ VYVÁŽENÉHO ZASTOUPENÍ ŽEN V ROZHODOVACÍCH ORGÁNECH SOUKROMÝCH SPOLEČNOSTÍ

a) Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností

Dne 17. října 2022 přijala Rada EU [Směrnici Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2022/2381 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních](#) („směrnice o genderové vyváženosti“). Směrnice vstoupila v platnost dne 27. prosince 2022. Česká republika má povinnost ji transponovat do svého právního řádu do 28. prosince 2024.

Gestorem směrnice je Úřad vlády (Odbor rovnosti žen a mužů), který zřídil neformální pracovní skupinu k podpoře vyrovnaného zastoupení žen a mužů v orgánech obchodních korporací, jejímž cílem byla příprava legislativního návrhu pro transpozici. V pracovní skupině bylo zastoupeno MF, MSp, ČNB, zástupkyně Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích a další expertky a experti. Jednání pracovní skupiny probíhala od března do června 2023. Následně došlo ke změně předkladatele a spolupředkladatelů návrhu novely zákona. Překladatelem byl určen ministr pro evropské záležitosti, spolupředkladateli jsou Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo financí a zmocněnkyně pro lidská práva.

Materiál byl dne 1. února 2024 vložen do mezirezortního připomínkového řízení, které skončilo dne 29. února 2024. Připomínky zaslalo celkem 16 připomínkových míst. Zásadní připomínky uplatnily ČNB, MV, Hospodářská komora ČR, Svaz průmyslu a dopravy, Úřad vlády (Odbor kompatibility s právem EU), ÚOOÚ a MF. Předkladateli se podařilo se vypořádat všechny připomínky, a materiál je tak vládě překládán bez rozporu.

Upravený materiál byl dne 18. dubna 2024 vložen do eKlepu a bude v nejbližší době projednán Legislativní radou vlády a jejími pracovními komisemi.

V dokumentu je navrhováno, aby Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas v prvním čtení tak, aby se stihlo novelu projednat a přijmout v transpoziční lhůtě do konce roku 2024.

b) Návrh aktualizované Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2023

Zajištění vyváženého zastoupení žen a mužů v rozhodovacích orgánech společností obchodovaných na burze se dále dotýkají následující opatření nově navrhovaná ve Strategii, která je nyní ve vnitrozorním připomínkovém řízení:

Kapitola 2: Rozhodování

Opatření 1.3.4 Důsledně transponovat směrnici Evropského parlamentu a Rady EU 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních

Opatření 1.3.5 Poskytovat metodickou podporu obchodním společnostem, na které dopadne transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních

Opatření 1.3.6 Zahrnout povinnosti plynoucí ze směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních do školení pro zadavatele veřejných zakázek

3. ZÁVĚR

A. OBECNĚ K AKTUÁLNÍMU VÝVOJI

Strategie pro rovnost žen a mužů 2021-2030 i *Akční plán rovného odměňování*, definují opatření s potenciálem postupně realizovat práva chráněná příslušnými články Charty a implementovat rozhodnutí *UWE proti České republice*. Je však klíčové, aby opatření v těchto dokumentech byla v praxi ve stanovených lhůtách naplňována, k čemuž nyní nedochází.

K naplnění závazků může výrazně napomoci včasná a řádná transpozice nedávno schválených směrnic Evropského parlamentu a Rady, a to konkrétně *směrnice o platové transparentnosti a směrnice o genderové vyváženosti*.

B. TRANSPARENTNOST ODMĚŇOVÁNÍ, MOŽNOST SROVNÁVAT PRACOVNÍ MÍSTA A DOSAŽENÍ DOSTATEČNÉHO MĚŘITELNÉHO POKROKU V PODPOŘE ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ ŽEN A MUŽŮ V OBLASTI ODMĚŇOVÁNÍ

Je znepokojivé, že MPSV navzdory předchozím slibům upustilo od záměru realizovat bez vazby na transpozici směrnice o transparentnosti odměňování dvě jednoduchá dlouho diskutovaná opatření. Opatření v podobě zavedení povinnosti zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy/platu a zakotvení nicotnosti doložek mlčenlivosti o výši příjmu v zákoníku práce nemají dopad na státní rozpočet a jejich přijetí bylo plánováno již dlouho před směrnicí ve Strategii a Akčním plánu rovného odměňování. Je proto žádoucí, aby je MPSV realizovalo co nejdříve a nepřistupovalo k dalším odkladům. Mohou totiž účinně přispět k nápravě nerovností v odměňování bezprostředně po svém přijetí. Obě opatření totiž umožní pracovníkům získat více informací o odměňování na pozicích obdobných té jejich a napomohou odbourat české klima, v němž spolu lidé informace o výši příjmu často nesdílí. V konečném důsledku tak umožní obětem platové diskriminace, aby se dozvěděly, že jsou nerovně odměňovány, mohly na tuto věc upozornit a dále ji řešit.

Za stejně znepokojivé lze označit prodlevy v přípravě transpozice směrnice o platové transparentnosti. V situaci, kdy MPSV připouští, že není možné stihnout její transpozici do konce volebního období, je třeba, aby připravilo plán, jak s přípravou legislativních i technických řešení směrnice postoupit co nejvíce, aby příští vláda stihla novelu schválit v transpoziční lhůtě. To je v tuto chvíli vzhledem k řadě vzniklých prodlev velmi nejisté.

K prodlevám bohužel dochází i v provádění *Akčního plánu rovného odměňování žen a mužů 2023–2026*.

MPSV i další zodpovědní aktéři by tak měli skutečně naplňovat opatření předvídaná v Akčním plánu, Aktualizovaná Strategie by měla být v brzké době schválena vládou v podobě připravené experty, aby mohla započít realizace opatření v ní uvedených.

Je zásadní, aby MPSV opatření v podobě zakotvení nicotnosti doložek mlčenlivosti o výši příjmu a povinnosti uvádět rozpětí nástupní mzdy v inzerci vložilo do některé z již připravených novel zákoníku

práce, aby byla schválena do konce tohoto volebního období. Jejich absence na českém pracovním trhu přispívá k nerovnému odměňování.

C. ZAJIŠTĚNÍ VYVÁŽENÉHO ZASTOUPENÍ ŽEN V ROZHODOVACÍCH ORGÁNECH SOUKROMÝCH SPOLEČNOSTÍ

Je pozitivní, že příprava transpozice směrnice o genderové vyváženosti probíhá dle plánovaného harmonogramu. Aby byla směrnice transponována v zákonné lhůtě, bude nezbytné, aby byla projednána bez prodlev i v Parlamentu.

Je však třeba mít na paměti, že stávající minimalistická transpozice směrnice o genderové vyváženosti nepovede k implementaci rozhodnutí *UWE proti České republice*, jelikož se vztahuje jen na šest největších společností na českém kapitálovém trhu a cíle, které mají tyto společnosti v oblasti vyváženého zastoupení žen ve vedení naplňovat, nejsou závazné.

Při probíhající revizi Strategie je tak vhodné, aby byla nově formulována opatření plně implementující rozhodnutí *UWE proti České republice*. Strategie by měla zahrnout opatření vyžadující zakotvení závazných legislativních opatření v oblasti vyrovnaného zastoupení žen a mužů (tzv. tvrdých kvót), které EVSP označil pro zvýšení zastoupení žen v rozhodovacích orgánech za nezbytné. Toto opatření však v tuto chvíli návrh aktualizované Strategie neobsahuje.

Dále by bylo účelné a prospěšné, aby bylo přistoupeno k vypracování novely zákona č. 353/2019 Sb., nominačního zákona, který upravuje výběr osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. Tím by bylo zajištěno, že stát půjde v této oblasti společně s čistě soukromým vlastnictvím příkladem. Toto opatření aktualizovaná Strategie obsahuje a bude třeba, aby bylo realizováno.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

European Roma Rights Centre (ERRC) proti České republice

Podklad k bodu 3-b jednání Kolegia dne 6. května 2024

1. ZÁVĚRY VÝBORU

Ve věci *European Roma Rights Centre (ERRC) proti České republice* (č. 190/2020, rozhodnutí ze dne 18. října 2023) dospěl Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) k závěru, že skutečnost, že Česká republika nerealizuje sběr etnických údajů o dětech nacházejících se v institucionální péči státu, je v rozporu s články 16 a 17 Evropské sociální charty ve spojení se zákazem diskriminace stanoveným v preambuli Charty. Rozhodnutí navazuje na verdikt Výboru ve věci *European Roma Rights Centre (ERRC) a Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) proti České republice* (č. 157/2917, rozhodnutí ze dne 17. června 2020), dle něhož je systém umístování dětí do dětských domovů pro děti do tří let věku v rozporu s článkem 17 Evropské sociální charty.

Výbor připomněl, že je-li obecně uznáváno, že určitá skupina dětí čelí nebo by mohla čelit ve srovnání s většinovou populací nepřiměřeným rizikům, stát je povinen shromažďovat údaje o rozsahu daného problému, aby mohl na základě toho vytvořit odpovídající strategie a přijmout vhodná opatření. V daném kontextu to znamená, že stát musí podniknout konkrétní kroky, aby zmapoval rozsah rizika diskriminace ve vztahu k romským dětem jako zranitelné skupině populace, a to buď formou sběru etnických dat, nebo cestou přiměřených alternativních opatření. Informace předložené vládou nicméně Výbor nevyhodnotil jako dostatečné kroky v této oblasti. Uzavřel proto, že Česká republika nepřijala účinná opatření, aby důkladně posoudila rozsah problému nadměrného zastoupení romských dětí v institucionální péči státu. To zakládá nepřímou diskriminaci, a tím i porušení článků 16 a 17 Evropské sociální charty ve spojení se zákazem diskriminace stanoveným v její preambuli.

Zároveň však Výbor neshledal dostatek důkazů pro tvrzení stěžovatelské organizace, dle něhož se systém institucionální péče v České republice speciálně zaměřuje na příslušníky menšin, jejichž způsob života a výchovný styl se mohou odlišovat od převládajících společenských norem. K závěru o přímé diskriminaci romských dětí proto, obdobně jako ve věci *European Roma Rights Centre (ERRC) a Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) proti České republice*, nedospěl.

Překlad rozhodnutí do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZHODNUTÍ

A. ÚVODNÍ POZNÁMKY

Ke zveřejnění rozhodnutí Výboru dochází na základě pravidel stanovených Dodatkovým protokolem k Chartě s časovým odstupem od jeho vydání. Rozhodnutí v této věci tak mohlo být zveřejněno nejdříve dne 20. dubna 2024.

Vzhledem k uvedenému kancelář vládního zmocněnce („KVZ“) zatím neměla dostatečný časový prostor k realizaci jednání o výkonu rozhodnutí s dalšími veřejnými orgány. Následující text je proto pouze předběžným nástinem cest, kterými by se implementace mohla ubírat; její konkrétní podoba bude předmětem diskusí s dotčenými orgány.

B. ZVEŘEJNĚNÍ ROZHODNUTÍ

Překlad rozhodnutí a jeho anotace v českém znění byly zaslány Kanceláři veřejného ochránce práv, České školní inspekci, Českému statistickému úřadu, Úřadu pro ochranu osobních údajů, Ústavu zdravotnických informací a statistiky, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu zdravotnictví, Ministerstvu práce a sociálních věcí, Nejvyššímu státní zastupitelství, zmocněnkyni vlády pro lidská práva i zmocněnkyni vlády pro záležitosti romské menšiny

Anotace rozhodnutí byla rovněž zveřejněna v českém jazyce [na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti](#) a bude publikována ve Zpravodaji KVZ č. 2/2024.

C. INSTITUCE, V NICHŽ BY SE MĚL REALIZOVAT SBĚR ETNICKÝCH DAT

Rozhodnutí dopadá na zařízení institucionální péče státu; Výbor v něm výslovně uvádí, že nepovažuje za nezbytné rozlišovat mezi jednotlivými typy zařízení (bod 96 rozhodnutí). Ve stávajícím českém systému se jedná zejména o:

- **dětské domovy pro děti do tří let věku** – tato zařízení by nicméně měla být k 31. prosinci 2024 zrušena;¹
- **dětské domovy;**
- **dětské domovy se školou;**
- **výchovné ústavy;**
- **diagnostické ústavy.**

Pokud jde o **zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a střediska výchovné péče**, vzhledem k tomu, že tyto typy institucí poskytují dětem toliko krátkodobé pobyty v řádu měsíců, sběr dat se zvažovanou periodicitou např. jednou ročně se zde nejeví jako efektivní.² Z důvodu velmi nízkého počtu dotčených dětí do sběru dat pravděpodobně nebudou zahrnuta ani **zařízení sociálních služeb – domovy pro osoby se zdravotním postižením**.³

Dikce rozhodnutí nasvědčuje tomu, že se týká pouze **rezidenčních zařízení**, tj. institucí, kde děti kontinuálně po určitou dobu (v řádu měsíců až let) pobývají, nikoliv také školních zařízení nerezidenční povahy, kam pouze docházejí za účelem výuky (viz zejména bod 105 rozhodnutí). Bude-li však za účelem implementace rozhodnutí realizován sběr etnických dat o dětech nacházejících se v rezidenčních zařízeních institucionální péče státu a v této souvislosti bude vypracována i příslušná metodika, lze pak

¹ V rámci aktuálně projednávaného vládního návrhu novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů se navrhuje úplné zrušení právní úpravy dětských domovů pro děti do tří let věku v zákoně o zdravotních službách a ukončení jejich činnosti ke dni 31. prosinci 2024; pro víc podrobností viz zpráva vlády k výkonu rozhodnutí *European Roma Rights Centre (ERRC) a Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) proti České republice* [zde](#).

² V rámci stejného vládního návrhu se s účinností od 1. ledna 2025 navrhuje stanovení výjimky z úplného zákazu poskytování pobytových služeb zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc nejmladším dětem tak, že by zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc dětem do čtyř let věku mohlo poskytovat ochranu a pomoc po omezenou dobu nejdéle jednoho měsíce; viz tamtéž.

³ Podle výzkumu veřejného ochránce práv bylo v roce 2019 v domovech pro osoby se zdravotním postižením celkem 350 dětí a z toho 215 dětem byla nařízena ústavní výchova. Viz *Život klientů a klientek v domovech pro osoby se zdravotním postižením*, <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9482>.

tuto metodiku v dalším kroku využít i pro sběr dat ve **školních a předškolních (nerezidenčních) zařízeních**. Také v této oblasti mohou být totiž uvedená data užitečná pro vytváření vhodných veřejných opatření, což souvisí mj. s:

- výkonem rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *D. H. a ostatní proti České republice* (č. 57325/00, rozsudek velkého senátu ze dne 13. listopadu 2007), kde Soud shledal diskriminaci romských dětí v přístupu ke vzdělávání v rámci základních škol;
- kolektivní stížností *European Roma Rights Centre (ERRC) proti České republice* (č. 220/2023) projednávanou Evropským výborem pro sociální práva, která se týká tvrzeného nezajištění účinné dostupnosti předškolního vzdělávání pro romské děti a o níž Výbor zatím meritorně nerozhodl.⁴

D. METODIKA SBĚRU DAT A ORGÁNY PROVÁDĚJÍCÍ SBĚR

Výbor dále v rozhodnutí konstatuje, že výběr metodiky a konkrétních kroků v této oblasti spadá do prostoru státu pro uvážení (bod 104 rozhodnutí). Pakliže má mít předmětný sběr dat dostatečnou výpovědní hodnotu pro tvorbu státních politik, mělo by se podle všeho jednat o sběr **dlouhodobý a systematický**. Pokud jde o jeho metodiku, i na základě dosavadního výzkumu Kanceláře veřejného ochránce práv k této otázce⁵ se jako nejvhodnější jeví být tzv. **kombinovaná metoda**, kdy:

- etnicitu dětí primárně posuzuje **personál daného zařízení**, tj. pracovníci, kteří jsou s dětmi v denním kontaktu a znají blíže jejich sociální prostředí (vychovatelé, třídní učitelé), přičemž vedení daného zařízení pak tyto údaje jen zkompletuje;
- uvedený pohled je zároveň periodicky či alespoň namátkově doplňován o perspektivu **třetího subjektu**.

Jako takový třetí subjekt zde přichází do úvahy zejména:

- příslušné **okresní státní zastupitelství**, které ve smyslu zákona o státním zastupitelství⁶ ve spojení se zákonem o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy⁷ koná pravidelné návštěvy v dětských domovech, dětských domovech se školou, výchovných ústavech i diagnostických ústavech;⁸
- **Česká školní inspekce**, která uvedená zařízení rovněž navštěvuje jakožto komplexní kontrolní orgán pro oblast školství.⁹

Lze tedy uvažovat o tom, že pokaždé, když by se zástupci jednoho z těchto orgánů dostavili do zařízení institucionální péče o děti, by sběr etnických dat figuroval mezi body jejich agendy.

⁴ Viz [New complaint concerning the Czech Republic - Social Rights \(coe.int\)](#).

⁵ Viz https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/Vyzkum_skoly-metoda.pdf.

⁶ Ustanovení § 4 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

⁷ Ustanovení § 39 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy.

⁸ Podle čl. 6 odst. pokynu obecné povahy č. 10/2012 o výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda, státní zástupce naplánuje prověrky dvakrát ročně u dětského domova a dětského domova se školou, jednou za 4 měsíce u výchovného ústavu a u ostatních subjektů nejméně jedenkrát za tři měsíce.

⁹ Ustanovení § 174 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

Kolegium expertů k výkonu rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

Informace pro 10. zasedání

6. května 2024, 14:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí bez ústního projednání

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *D. H. a ostatní proti České republice*
(diskriminace romských žáků v přístupu k základnímu vzdělávání)
- b) *Janáček proti České republice*
(kontradiktornost řízení před Ústavním soudem)
- c) *Komissarov proti České republice*
(vydávací vazba při souběhu extradičního a azylového řízení)
- d) *Pálka a ostatní proti České republice*
(výše náhrady za vyvlastnění)
- e) *Dubská a Krejzová proti České republice*
(porody v domácím prostředí za pomoci porodní asistentky)
- f) *Direk Aslan proti Turecku a Istanbulský protokol*
(zaznamenávání a hlášení známek špatného zacházení)

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

- a) *Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice*
(právní uznání změny pohlaví)
- b) *ICJ proti České republice*
(procesní záruky v řízení s dětmi pod 15 let věku o činu jinak trestném)
- c) *Approach proti České republice*
(tělesné trestání dětí)
- d) *ERRC a MDAC proti České republice*
(umísťování dětí do 3 let do institucionální péče)
- e) *ERTF proti České republice*
(nucené vystěhování, dostupné bydlení)

Rozhodnutí výborů OSN

- B. J. a P. J. proti České republice (Výbor OSN pro práva dítěte)*
(umístění dětí do ústavu, participační práva dětí, kolizní opatrovnictví)

ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

A. *D. H. A OSTATNÍ PROTI ČESKÉ REPUBLICE*

Na konci prosince 2023 předložila Česká republika Výboru ministrů Rady Evropy Akční plán výkonu rozsudku (dostupný v českém jazyce [zde](#)). Akční plán odráží aktuální postup Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění rovného přístupu ke vzdělání pro romské žáky včetně plánovaných opatření, která mají být realizována v následujících letech dle stanoveného harmonogramu. Opatření jsou rozdělena tematicky do tří projektových karet, jejichž podrobný popis tvoří jednotlivé přílohy Akčního plánu. Jedná se o projektové karty: (1) *Podpora škol*; (2) *Reforma poradenského systému*; a (3) *Etnická desegregace*. Plánovaná opatření vycházejí zejména z realizované Analýzy příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona vypracované společnostmi PAQ Research a STEM (dostupná [zde](#)). Opatření byla projednána Expertním fórem k výkonu rozsudku *D. H. a ostatní*, jehož členové budou konzultováni i při jejich realizaci.

V březnu 2024 proběhlo ústní projednání výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* na zasedání Výboru ministrů Rady Evropy ve Štrasburku. Celkově Výbor ministrů návrh opatření přivítal a vyzval k jejich urychlené realizaci dle uvedeného harmonogramu (originální znění rozhodnutí dostupné v angličtině [zde](#); shrnutí v českém jazyce dostupné [zde](#)). Na základě rozhodnutí Výboru ministrů má Česká republika předložit ucelenou zprávu o přijetí všech avizovaných opatření ke konci roku 2025. Již do konce roku 2024 musí zaslat analýzu důvodů nízké účasti romských dětí na předškolním vzdělávání, včetně plánu opatření ke zlepšení situace.

B. *JANÁČEK PROTI ČESKÉ REPUBLICE*

V listopadu 2023 Česká republika předložila Výboru ministrů závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku, v níž shrnuje opatření, která byla k výkonu rozsudku přijata; k dispozici je [zde](#). Aktuálně čekáme na vyhodnocení zprávy ze strany Výboru ministrů.

C. *KOMISSAROV PROTI ČESKÉ REPUBLICE*

Kancelář vládního zmocněnce uspořádala dne 8. listopadu 2023 kulatý stůl, kterého se zúčastnili zástupci všech dotčených orgánů včetně zástupců Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Nejvyššího státního zastupitelství, soudci krajských soudů správních i trestních úseků, soudci vrchních soudů, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Cílem kulatého stolu bylo (i) *projednat dosud přijatá obecná opatření* (shrnutí cílů přijatých opatření je k dispozici [zde](#)) k výkonu rozsudku, jejich dostatečnost a případná další doporučení a (ii) *nastavit účinnou komunikaci a výměnu informací* mezi Ministerstvem vnitra a správními a trestními soudy. Přijatá obecná opatření byla na kulatém stole vyhodnocena jako přiměřená a dostatečná. Ministerstvo vnitra i zástupci správních soudů zároveň deklarovali připravenost předávat trestním soudům na jejich žádost potřebné informace. O výsledcích kulatého stolu byly informovány všechny relevantní vnitrostátní soudy. Zaslán jim byl i vzor žádosti o poskytnutí informací, které mohou trestní soudy využít v rámci komunikace s Ministerstvem vnitra a správními soudy.

V prosinci 2023 zaslala Česká republika Výboru ministrů závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku (dostupná v češtině [zde](#), v angličtině [zde](#)), ve které shrnuje přijatá opatření k nápravě. Aktuálně čekáme na vyhodnocení zprávy ze strany Výboru ministrů.

D. PÁLKA A OSTATNÍ PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V prosinci 2023 Česká republika předložila Výboru ministrů závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku, v níž shrnuje opatření, která byla k výkonu rozsudku přijata; k dispozici je [zde](#). Aktuálně čekáme na vyhodnocení zprávy ze strany Výboru ministrů.

E. DUBSKÁ A KREJZOVÁ PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Ministerstvo zdravotnictví představilo v loňském roce první část návrhu Koncepce rozvoje péče o matku a dítě v ČR do roku 2030, ke kterému nicméně Pracovní skupina k porodnictví při Radě vlády pro rovnost žen a mužů zaujala negativní stanovisko. Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády spolu s Pracovní skupinou k porodnictví nyní připravuje expertní návrh analytické a úkolové části této koncepce. Podrobnější projednání návrhu s Ministerstvem zdravotnictví je plánováno na červen 2024.

V polovině dubna 2024 Ministerstvo zdravotnictví předložilo do mezirezortního připomínkového řízení návrh novely zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, kde navrhuje vybraným nelékařským profesím umožnit poskytování hrazených služeb bez lékařské indikace. Mezi tyto profese nebyly zařazeny porodní asistentky.

F. DIREK ASLAN PROTI TURECKU

Od listopadu 2022 je účinné nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 24/2022, o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí u obviněných, odsouzených a chovanců a o zaznamenávání známek nevhodného nebo ponižujícího jednání. Nařízení upravuje průběh lékařských prohlídek tak, aby se přiblížil mezinárodním standardům; uvádí konkrétně, co musí prohlídka zahrnovat a co přesně má být obsahem záznamu lékaře v souvislosti s rozpoznáním fyzického násilí, přičemž předpokládá možnost kontroly kvality záznamu vedoucím lékařem.

V listopadu 2023 Ministerstvo zdravotnictví předložilo návrh novely zákona o zdravotních službách, který mj. doplňuje okruh skutečností, které nejsou porušením povinnosti poskytovatele zdravotních služeb zachovávat mlčenlivost, o oznámení státnímu zástupci takových údajů nebo jiných skutečností, které vypovídají o tom, že pacient omezený na svobodě mohl být podroben špatnému zacházení.

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

A. TRANSGENDER EUROPE A ILGA-EUROPE PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V září 2023 Soud komunikoval vládě stížnost ve věci *T. H. proti České republice* (č. 33037/22). Podala ji stěžovatelka, jejíž řízení na vnitrostátní úrovni vedlo k nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 2/20 ze dne 9. listopadu 2021, kterým byl zamítnut návrh na zrušení právní úpravy úřední změny pohlaví. Řízení před Soudem v této věci stále probíhá.

V prosinci 2023 byl v rámci jiného řízení plénu Ústavního soudu znovu postoupen návrh na zrušení zákonných ustanovení upravujících podmínky úřední změny pohlaví. Příslušný senát Ústavního soudu v usnesení o postoupení věci uvedl, že nálezu Pl. ÚS 2/20 zde nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté, neboť skutkové okolnosti daných dvou případů jsou odlišné: zatímco v prvním případě se jednalo o nebinární osobu, která se primárně domáhala právního uznání neutrálního pohlaví, v nynějším případě stížnost podala osoba usilující o zápis opačného pohlaví. Řízení před Ústavním soudem je vedeno pod sp. zn. Pl. ÚS 52/23. Rozhodnutí bude [veřejně vyhlášeno](#) dne 7. května 2024.

Třebaže Ministerstvo spravedlnosti již v březnu 2023 na tiskové konferenci informovalo o tom, že plánuje zrušení povinných sterilizací pro úřední změnu pohlaví, jím připravená novela občanského zákoníku a dalších zákonů, která by umožnila změnu pohlaví pouze na základě předložení lékařského potvrzení, zatím v důsledku absence politické shody nebyla předložena do připomínkového řízení.

B. ICJ PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo za spolupráci s expertní pracovní skupinou [návrh novely zákona](#) k implementaci nadepsaného rozhodnutí. V řízení ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném má být dle novely nově zakotveno povinné právní zastoupení dítěte ve fázi předcházející řízení před soudem pro mládež. Novela rovněž zakotvuje širší možnosti jiného postupu, než aby věc dítěte byla řešena ve formálním soudním jednání, jak tomu v zásadě bylo dosud.

Návrh novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže schválila vláda dne 6. září 2023 [usnesením č. 672/2023](#).

Návrh byl následně předložen k projednání Parlamentu ČR. Poslanecká sněmovna ho projednala jakožto sněmovní [tisk č. 540](#). Dne 10. dubna 2024 ho schválila ve třetím čtení [usnesením č. 960](#). Po provedení editačních úprav bude novela postoupena k projednání Senátu.

Dne 28. března 2024 Česká republika předložila Evropskému výboru pro sociální práva zprávu k výkonu rozhodnutí, k dispozici je [zde](#).

C. APPROACH PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Dne 4. dubna 2024 Ministerstvo spravedlnosti odeslalo do vlády novelu občanského zákoníku, ve které se zakotvuje nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Všechny připomínky z meziresortního připomínkového řízení byly vypořádány bez rozporu. Tisková zpráva ministerstva je k dispozici [zde](#).

V novele je navrhována následující změna dvou ustanovení občanského zákoníku:

§ 884

(1) Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.

(2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte. **Platí, že lidské důstojnosti dítěte se dotýká tělesné trestání, působení duševního strádání a jiná ponižující opatření.**

§ 858

(1) Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v

a) péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj **bez tělesného trestání, duševního strádání a jiných ponižujících opatření, (...)**

D. ERRC A MDAC PROTI ČESKÉ REPUBLICE

V rámci aktuálně projednávaného vládního návrhu novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, se nově navrhuje úplné zrušení právní úpravy dětských domovů pro děti do tří let věku v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, a ukončení jejich činnosti ke dni 31. prosince 2024. Poslanecká sněmovna návrh projednává jakožto [sněmovní tisk](#)

[č. 573](#). Dne 9. dubna 2024 návrh schválila ve druhém čtení. Dne 24. dubna 2024 ho projednával Výbor pro sociální politiku.

Návrh definitivně ruší službu dětský domov pro děti do tří let věku, a s účinností od 1. ledna 2025 tak nebude možné umisťovat děti do tří, resp. do čtyř let věku do ústavních zařízení. Zákaz se týká všech dětí bez rozdílu, včetně romských dětí a dětí se zdravotním postižením. Návrh dále nad rámec rozhodnutí EVSP zavádí věkovou hranici sedmi let pro umisťování dětí do ústavních zařízení s navrhovanou účinností od 1. ledna 2028.

V novém videu kanceláře veřejného ochránce práv odborníci vysvětlují, proč je třeba zrušit tzv. kojenecké ústavy. Video je k dispozici [zde](#).

Dne 28. března 2024 Česká republika předložila Evropskému výboru pro sociální práva zprávu k výkonu rozhodnutí, k dispozici je [zde](#).

Nedílnou součástí zrušení služby dětský domov pro děti do tří let věku je transformace příslušných ústavních zařízení, která se liší v jednotlivých krajích. Některé kraje s transformací dosud nezačaly. Tématem se bude zabývat vládní Výbor pro práva dítěte na svém zasedání dne 13. května 2024. Na jednání bude navazovat setkání zástupců krajů s odborníky v červnu 2024.

E. ERTF PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Zásadní pokrok v implementaci rozhodnutí by mělo přinést přijetí zákona o podpoře bydlení a další navazující opatření iniciovaná Ministerstvem pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a dalšími dotčenými orgány. Cílem návrhu zákona je nastavení systémového řešení bytové nouze v České republice, které bude spolu s dalšími nástroji fungovat dlouhodobě a bude sloužit i jako prostředek pro účinné nastavení potřebných investic do bydlení. Blíže k návrhu zákona [zde](#). Návrh v současné době projednává Legislativní rada vlády. K předložení návrhu vládě by mělo dojít v průběhu května 2024

ROZHODNUTÍ VÝBORU OSN PRO PRÁVA DĚTÍ

B. J. A P. J. PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Dne 19. října 2023 Kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s Justiční akademií uspořádala [kulatý stůl](#) pro soudce a další odborníky k tzv. neutrálnímu prostředí (prostředí vhodnější pro výchovu dítěte) a k důvodům odebírání dětí z rodin. Dne 23. října 2023 KVZ uspořádala jednání odborníků na Ministerstvu spravedlnosti k možným změnám v kolizním opatrovnictví. V prosinci 2023 Parlamentní institut zpracoval komparaci úpravy nezletilých v rozhodnutích o péči ve vybraných státech [Zastupování dětí v kolizních případech](#). S podklady z uvedených jednání a komparativní analýzou bude dále pracováno v rámci přípravy nového zákona o ochraně dětí a podpoře rodin. Podrobnosti k návrhu zákona jsou k dispozici [zde](#).

Dne 15. prosince 2023 Česká republika předložila Výboru OSN pro práva dítěte zprávu o implementaci rozhodnutí. Zpráva je k dispozici [zde](#).

V návaznosti na požadavek Výboru OSN pro práva dítěte zahrnutý do rozhodnutí, aby česká vláda zajistila vzdělávání soudců a dalších odborníků o právech dětí, které byly z rozhodnutí soudu odebrány z péče rodičů, zástupkyně KVZ přednášela o mezinárodních lidskoprávních závazcích České republiky v oblasti ochrany práv dětí na [gremiální poradě](#) opatrovnických soudců z obvodu Krajského soudu v Brně konané dne 19. dubna 2024.